

ВУЗЫ И БИБЛИОТЕКИ

Թարգմանչիքը, եթէ հարկ համարի, հասնում է միայն 4-5 տոկոսի, և անհամար միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Յոս, և առհար չէ վերագրածուել իշխրատարկուած ձեռագիրները:

Եւստիցիանի կնիգուսուել հայերէնէ և Թրուսիերէ եզգագ. Եւստիցիան 1 միշտ կգիրը 1 տանգիմկարէ. 1 գիւսագիր 2 տանգիմ.

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction : Rue Beaumont, 9

(2. 8. Умр 15)

թեան յաջողած են թիւրքիացի այս-
 լազղի յեղափոխականներին հետ մինչև
 մի որոշ աստիճան համաձայնու-
 թիւն գոյացուելը ընդհանուրին վեր-
 րաբերեալ մի քանի կէտերի վրայ:
 Ինչ որ իրենք հնչակեանները չեն
 ըրած, պէտք է կործանել կը կարծեն
 թէ այդպէս կը պահանջէ կուսակցու-
 թեան շտաբ. հեռեկայէն կը սկսին
 ալմկել ու գրգռել իրենց հետևողնե-
 րը և անոնց միջոցով ալ Հայ ժողո-
 վուրդը, նորանոր յուզումներ ու կը
 տխներ հանելու և խանգարելու հա-
 մար արիւնների կատարած գործը, որ
 չափ ալ օգտակար լինի այն:

Մենք այդպիսիներին պատասխա-
 նած լինելու համար չէ որ կը գրենք
 այս օգուած: Կան այնպիսիներ ալ ո-
 րոնք թիւրքիացութիւնների վրայ
 հիմնուելով, անկեղծօրէն առարկու-
 թիւններ կընեն այս համաժողովի դէմ:

Քննենք ուրեմն այդ առարկու-
 թիւնները:

(Շարունակելի)

Մ. Փ.

ՊԱՐՍԿԱՀԱՆԴԻԱՍՅԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ
ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏԲՈՒԹԻՒՆ

Պարսկաստանի և Հնդկաստանի Առաջնորդ Դեր. Սահակ Արքեպ. Այվատեան որ Հնդկաստանի իր թեմը այցելել գնացած էր, եկած է այժմ Եգիպտոս:

Կարկաթաէն «Հուսարեր»ին գլըր-
ւած թղթակցութիւն մը կըսէ թէ
Գեորգ Առաջնորդն Էմիլիան Կերթայ,
առաջիկայ կաթողիկոսական ընտրու-
թեան մասնակցելու համար:

Շուտ չէ՞ միթէ:
Իրեն ընկերացող աշխարհական
պատուի ամառորի անունը չէ նշանակ-
ւած :

Եւ որովհետեւ Ամերիկայի նորընտիր առաջնորդ Գեր. Եզնիկ Արքեպ. Ապա-
հուենին ևս Լէմիածնէն Եգիպտոս եկած է այս միջոցին և Կ. Պօլսէն ալ Արժ. Յովհաննէս Ա. քջեյ. Մկրեան, Բէրայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիի աւագե-
րէյն որ հանրածանօթ է իր վարած աղգային այլ և այլ կարևոր պաշտօն-
ներով, Եգիպտոս եկած է այժմ օգա-
վոխութեան պատճառով, կարծողներ կան թէ Եգիպտոսի առաջնորդարանը ժամադրաւար լը եղած է եկեղեցա-
կան կարևոր դիրք լը ունեցող այդ պաշտօնատարների համար, կաթողի-

կուսական ընտրութեան մասին խոր-
հրդակցական և նախապաշարաստու-
կան ժողովով մէկ կողմէն չպատու-
կով:

ԽՄԲԱԴՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Արմենիայի ՀՀ-ի շրջանին համար
բաժնորդագրություններն բացումը գե-
ներալիզմ է հնարաբարհամ, մեր
բաժնորդներէ ամսօր փութացած են
արդէն իրենց բաժնորդական դրիւ-
այդ նոր սկիւնիւր շրջանին համար:

Մեր շնորհակալութիւն յայտնելով
իրենց վտ. թանոնութեան համար,
հարկ կը համարէինք նաեւ հետեւեալ
բացատրութիւնը տալ, որ սխալում
չպատահի բաժնորգողութեան հաշ-
ուի մասին :

Արմենիայի ԶՅրդ տարեշրջանի բաժ-
նորդ ազրույթիւնը պէտք է լրանալ
1907 յուլիոյ վերջը: Այդ ժամանա-
կամիջոցի մէջ 44 թիւ պէտք էր տը-
ւած լինէինք մեր բաժնորդներին:
Բայց որովհետեւ ինչ ինչ պատճառնե-
րով, որոնց բացատրութեան մտնել
այստեղ աւելորդ կը համարինք, այն
ԶՅրդ տարեշրջանի վերջին մասի թիւ-
ւերն ուշացան հրատարակուելու,
մենք չուղեցինք ԶՅրդ նոր տարեշրջ-
անի համար բաժնորդագրութիւն բա-
նալ 1907 օգոստոսի սկիզբը, մեր
բաժնորդների իրաւունքն եղող 44
թիւերը դեռ չամբողջացուցած: Այդ
յապաղումէ թերթին ունեցած ֆլյատը
մենք ամբողջովին թերթին հաշուին
կանցունենք, բաժնորդներին մեր պար-
տաւոր եղած 44 թիւերն ամբողջովին
վճարելով իրենց, թէ՛ քիչ մը ուշ,
որի համար կը յուսանք թէ ներդա-
միտ կը լինին:

Ուրեմն այս 40-րդ թուէն զատ
4 թիւ ալ հրատարակուելէ յետոյ,
որ երկար չտւեր, պիտի սկսի 23-րդ
նոր շրջանը:

Այս առթիւ կրկին կը խնդրենք նաեւ մեր այն բաժնի ուղեւորէ որոնք տակաւին անվճար մնացած բաժնորդագրելի հաշիւ ունին, փութալ այս միջոցին հասցունել մեզ իրենց պարտքը, որովթէ՛ իրենց պարտաճանաչութեան զգացման ապացոյց մը և թէ՛ մեր ձեռնարկած այս հանգոյսին գլոխարատար գործին քսնէ փոքրիկ դիւրութիւն մը տուած կը լինի:

Վերջապէս վեր. հնչական գործերը ներկայացուցան դատավարութեան: Շարժում երկուշաբթին, փետր. 24, երգուեալ դատաւորներու (jury) ընտրութիւն կատարուելով, երեքշաբթի սկսուեցաւ նախկին վարդապետ Մարգուկէսեանի դատավարութիւնը, որ կամրաստանուէր սպաննադիր նամակներ զրկելու յանցանքով: Ամբաստանիչներն էին գործի վաճառական 6 հայեր, որոնց 4ի անունը միայն հրատարակեցին թերթերը: ասոնք են Բ. Կիւլպէնկեան, Մ. Գարակէօզեան, Պ. Գալանճեան և Մ. Խարբուլեան: Մ. Գարակէօզեանն էր առաջին վկան, որովհետեւ ան կը պահէր սպաննադիր նամակ մը Մարգուկէսեանէ գրուած, որով 100,000 տօլար պահանջուած էր իր մէկ երբ վկան իւր աթոռը գրաւեց դատարանին մէջ, կը նկարագրէ World օրաթերթը, փոխադարձապէս չնշտակի նախաձեռն մը հանդիպեցան իր աչքերը Մարգուկէսեանի հետ, որ անշուշտ չէր երեւոյթ զանիկա հոն տեսնել: և սակայն դիտումնաւոր կերպով լսեց վկայի մանրամասն նկարագրութիւնը թաւանճեանի հետ իւր (Գարակէօզեանի) ունեցած բարեկամութեան մասին: Սպաննադիր նամակն ստացած է 1905ին առաջին անգամ, Ունճեանի սպանութենէն անմիջապէս վերջ. այդ նամակի համեմատ, վերոյիշեալ գումարը ստանալու համար անձնաւորութիւն մը պիտի ներկայանայ եղեր իրեն: ու յաջորդօրէն Մարգուկէսեան կը դիմէ Գ. Բակէօզեանին և խորխորաբար կը յայտարարէ. «Մենք սպաննեցինք այդ մարդը Պօլսոյ մէջ. դեռ ուրիշներու անուններ ալ կան ցանկին վրայ, հաւանական է որ դուն լինիս յաջորդը եթէ մերժես քեզմէ պահանջուած գումարն վճարումը: Սպաննադիր նամակին պատճենը թարգմանւած պատրաստ ունէր ընդհ. դատաւարի օգնականը որ այս վկայութեանէն վերջ կարգաց զայն:»

Եւ յորդօրէն դատավարութեան շարունակութիւնն եղաւ: Այս անգամ Մարգուկէսեան առանց կղերական պատմութեան ներկայացաւ դատաւորին առջև: Ինչպէս կերէի, ինք չճանչեր այն բարձրագոյն հրամանը որ զինք կարգալոյծ հրատարակած է. կղերական սեպատմութեանը և օձիքը գրած ներկայացած էր առաջին օրը: Վերջէն զգուշութիւն կընեն այս կանոնադրութեան դէմ և նախկին վարդապետը իր աշխարհական կերպարանքով կը ներկայանայ Բոլոր հարցումներուն բացասական պատասխան կուտայ, բացի մէկ քանի աննշան հարցումներէ: Ապա իւր նկարագրի մասին վկայողներ կանչուեցան որոց մէջ էր — և կարեւորագոյնը — Գեր. Թովսէփ Արքեպ. Սարաճեան, որ ամեն նկարագրող կէտ մը դուրս կը բերէ ըսելով. «Մարգուկէսեանի Նիւ-Եորք գալէն քիչ յետոյ, երբ անոր անպատիւ գործերը տեսնուեցան կուսակ-

ցական տեսակէտով, ժողով մը տեղի ունեցաւ հայ վաճառականներուն մէջ ուր խրատներ են զինք որ կարգալոյծ ընէ զայն:» World օրաթերթը կաւեցնէ որ «Այո», գործադրեց այդպիսի որոշում մը, միայն բաւական ուշ, երբ արդէն թաւանճեան մը կը փախչէ Union Square-ի սալայտակին վրայ աննշագած...»

Հետեւեալ օրը, որ միանգամայն դատավարութեան ալ վերջին օրն եղաւ, նամակ մը կը հասնի ընդհ. դատաւարի օգնականին, «Չայն Հայրենեաց» խմբագիր և վեր. հնչականութեան ներկայացուցիչ Ամերիկայի մէջ Մ. Շահինեանի ստորագրութեամբ, որ ուժգնօրէն կը պաշտպանէ հնչականութիւնը, Մարգուկէսեանի դատին առթով «սպաննադիր սևագիր, ահաբեկիչ» և այլն մակդիրներով յորջորջուելուն դէմ: Ինչ անորակելի տխմարութիւն. լեռան պէս ահագին փաստեր կը կենան մէջտեղ և սակայն այս պարունը կը փորձէ բարձրացնել վեր. հնչականութեան անունը...

Հարցաքննութիւնը յառաջ տարւեցաւ աւելի խիստ կերպով, թէև Մարգուկէսեանի փաստաբանը նշանակալից կորովով մը կը պաշտպանէր զայն: Մի միայն «սպաննադիր» ամբաստանութիւնով 2½ տարիի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ: Թէև ընդհ. դատաւարի օգնականը կը յայտարարէր նախապէս որ մինչև 20 տարի դատապարտութեան պէտք է եսթարկել զայն, բայց, ինչպէս ըսինք, շնորհիւ փաստաբանին ճարտարախօսութեան, առ այժմ այնչափ յանցանք միայն հաստատուեցաւ:

Համբարձումեան, հնչական այն անբան գործիքը, վերջին պահուն, ի տես երեքտրական աթոռին, կը խոստովանի ամէն ինչ, որով ինք ազատւած եղաւ, գէթ ժամանակի մը համար, գեկ. 16ի մահուան վճռէն: Կի թէ իւր խոստովանութիւններ բաւական կը ծանրացնեն Մարգուկէսեանի վիճակը: Կը սպասենք ապագայ լուսաբանութիւններու:

ՏԻԳՐԱՆ ՄԿՈՒՆԴ

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՄԱՆԻԱԼԷՆ

Յօշան, փետր. 20/4 մարտ 1908
Երէկ, նման ուրիշ տարիներու, քաղաքիս մեր արական սեռի «Սրբոց Ղևոնդեանց» վարժարանին մէջ հայերէն և ռումաներէն սրտառուչ երգեցողութեամբք ու չքեղ տեսարաններով տօնուեցաւ մեր ն.յն հայրենանուէր դիւցադանց նահատակութեան 1454երորդ տարեգարծն, որ ամէն ճշմարիտ հայու համար միշտ քաղցր, միշտ անմոռաց և միշտ սուրբ է: Այս առթիւ փոքրիկ ուսանողներն զինուորական գեղեցիկ կրթութիւններ ըրին, որք երկսեռ հանդիսականաց ուշադրութիւնը գրաւեցին իրաւամբ: Մ. Կ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

Սովուչպուլաղ, Դեկ. 11ին (Ն. Տ.) 07
Սյօսը, չորեքշաբթի, առաւօտեան ժամը 8,30ին, քաղաքի և ամբողջ Մուքրի ընդհանուր նահանգապետ Սարգա-

րի Մուխթարիւր իր ընտանիքով և զօրքով հեռացաւ այստեղից դէպի Միանտուապ: Սարգարը (Հալի-Սամադ Խան, Ամիր Թումազ) հազիւ թէ երեք ամիս էր որ ուղարկւած էր այստեղ իւրեւ դատաւոր (Governor): Սարգարը ոչ միայն Սովուչպուլաղի կառավարիչ էր նշանակւած, այլ նաև ամբողջ Մուքրիի (Պարսկական Բիդաստանը, որ մայրաքաղաքն է Սովուչպուլաղ, կոչւում է «Մուքրի»): Մարաղու դատաւորութիւնն էլ Սարգարին է յանձնւած, ուր իւրեւ փոխանորդ տեղապահ էր նշանակւած իր եղբոր որդուն՝ Մանուր Սուլթան Մի փեյշին: Դատաւորը դեպիս՝ պէտք եղած թւով ուղտեր չուէնալով՝ հազիւ թէ կարողացաւ զօրանոցի ռազմավթերքի մի մասը իրեն հետ տանել Միանտուապ: Թընդա՞թե՞նք և հրացանների մի մասը մնաց այստեղ: Սրբ. ք. կուր չաւց, չնայելով որ իր ձիաւոր և հետեակ զօրքերի թիւը հասնում էր մօտաւորապէս երեք հազարի: Ձիաւոր զօրքը Չարտովի ցեղից էին և ունէին իրենց ցեղապետ իշխանները: Հետեակ զօրքերն, մօտ 2500, իշխում էր Հայազգի Փարվիզ Խան Սարհանկը: Դատաւորի այստեղից հեռանալու ժամը քիչէր, հենց յայտնվեցան և քաղաքը մատնվեց անիշխանականութեան: Դատաւորի գնալու պատճառը եղաւ քիւրդ Աղաների առերես լարեկամութիւնը և քաղաքի դատաւորութիւնը: Դատաւորը այստեղ հասնելու ժամանակ քիւրդ Աղաներից չատերը եկել էին «Իրենց յարգանքները մատուցանելու հորին Վսեմութեան»): Բայց յետոյ մէկ մէկ մի ինչ որ պատրուակ ընկելով թոյլտուութիւն խնդրեցին և հեռացան քաղաքից իրենց գիւղերը: Քիւրդ Աղաներից միայն երկու հոգի չէին եկած ու Դատաւորի տեսութեան — Համադ Պափ, Աղա և Պալիզ Աղա: Այս երկուսի չգալու պատճառն էլ հիւ հաշիւ է և հիմնված նախաձեռն, ատելութեան և եսասիրութեան վրայ: Կառավարչապետի այստեղից հենց հեռանալու գիշերը քաղաքի գող աւազակ, մարդասպան և առհասարակ սոտոր դատակալքի խաւերից ուժաւոր անհատապէս և խմբովին փորձեցին գիշերով զօրանոցի դատաւորը կոտորել, ներս մտնել և այնտեղ մնացած հրացաններն ու զինւորական մթերքը գողանալ: Դա մի մեծ և օգտակար գործ էր իրենց համար, եթէ յաջողվէին, որովհետեւ պետական հրացանները, որ զինւորները գործ են ածում, շատ հաստատուն են և քիւրդների մէջ մեծ գնով են գնվում ծախողից: Բայց իրենց բռնը չ'յաջողվեց: Քիւրդապահ պահապանները բռնում են գողերին, և թեկերը չուաններով կապկապած տանում քաղաքի Ենյուէլ-Խալափի մօտ: Դատաւորի և զինւորների հեռանալով՝ Ենյուէլ-Խալափը նախատեսած էր այդպիսի գողութիւնների հաւանականութիւնը և կարեւորութիւնը և դրա համար էլ նա իր մարդկանցից յատուկ պահապաններ էր դրել զօրանոցի պաշտպանութեան համար: Անիշխանականութեան տեղի չտալու համար նա յանցաւորների հետ խիստ կերպով չվարվեց, միայն ասաց. «Այդ հրացանները անհատի ստացուածք չեն որ դուք ուղում էք տիրանալ: Դրանք Պարսիկ Պետութեան ստացուածքն են: Եթէ Պարսից պետութիւնը չեկաւ տէր դառնալու դուք, այդ ժամանակ զօրանոցում մնացած հրացանները ու ամբողջ մթերքը կը լինի Օսմանեան Պետութեան ապրանքը: Իսկ հիմա մեք չենք իմանում որ Պարսիկները բողբոջին և մշտապէս հեռացել ու ձեռք են քաշել Սովուչպուլաղից: Օսմանցիներն էլ այստեղ չեն: Մինչև կամ Պարսիկ և կամ Օսմանցու գալը այդ հրացանները և ամբարների մթերքները պէտք է հենց այդպէս մնան, և ոչ ոք չ'համարձակվի այսուհետև ամբարների և դռն-

ների կողմէ քնու կ'իքը կոտորել գողութեան նպատակով»: Դատաւորի հեռանալուց յետոյ այստեղի թրքաց շահպանդարը (հիւպատոսական ներկայացուցիչը) եղաւ ինքնագլուխ դատաւոր: Բռնում, կապում, թակում, չլթալում և բանտարկում էր առանց ոչ մէկի դիմադրութեան: Այդ օրն էլ քաղաք եկան շորս «կաթըր սըւարներ» (Չորի հեծնողներ) և երկու թրքական պաշտօնեաներ: մէկի անունն էր Թէֆիկ Էֆէնտի, մի տիմար և կողմող դէմքով մարդ, իսկ միւսինը Մուստաֆա Էֆէնտի, զինւորական համազգեստով և թուրով: Սրանց ուղարկած էր սահմանադիր թրքաց զօրքի հրամանատար Յարիզ փաշան թրքաց հիւպատոսարկ պաշտպանութեան համար, բայց այս երկուները իրենց սահմանից դուրս ելաւ իրենց այնպէս ներկայացուցին ժողովրդին որպէս թէ Յարիզ փաշան դրանք ուղարկել է քաղաքի գրաւման համար: Թէ Սովուչպուլաղ այսուհետև եղաւ օսմանեան քաղաք, թէ Յարիզ փաշան ինքն էլ չուտով գալիս է տասն հազար (10,000) ասկարներով որպէս Սովուչպուլաղի վալի, թէ Սուլթանը մեծ մեծ շնորհներ պիտի անէ Քիւրդերին, և այլն: Բայց, հաղարուսէկ թրքական ստեր, կեղծումներ և խաբէութիւններ: Մէկ շաբաթ վերջը եկան երեք զինւորներ: Չորսներին տեղ տուեցին մաքսատան շինութեան մէջ, իսկ պաշտօնեաները ապրում էին թրքաց փոխ հիւպատոսի մօտ: Չորսներին գալով՝ փոխ հիւպատոսը իրեն աւելի ևս զօրեղ զգաց և ուղարկելով իր ծառաներից երկուսին, հրամայեց թէ մաքսատան տնօրէն և թէ քարկուղարին (կրտսէին գործերի նախարար ներկայացուցիչը) քաղաքից դուրս գնալ: Դա այդպէս արեց, կարծելով թէ նրանք այստեղ լրտեսի պաշտօն են կատարում քաղաքական լուրեր հաղորդելով թուրքի և թէ հրան:

Նրանց ապահովութեան համար, ճանապարհին, երկու ձիաւոր պահապաններ տվին իրենց: Իրենց հարէմն էլ տարան իրենց հետ:

ՖԱՐՈՒԿ-ԽԱՆ

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՄԻԱ

Ինչպէս յայտարարւած էր, դերասան Թովհանէն Լիբէլեանի 25ամեայ գործունէութեան յորեկեանի հանդէպ կատարուած է դեկտ. 17/30ին թիֆլիսի Արտիստական թատրոնին մէջ ներկայ գտնուած են ռուս և վրաց դերասանական խումբերն այս թագմաթիւ ուղերձներ և ճառեր կարգացւած, շնորհաւորական հեռագիրներ ստացուած և նուէրներ տրուած են յորեկեանին:

— Մոսկուաի Հաղարեան ճեմարանի հանգուցեալ տեսուչ Գնաւ. նեանցի թողած հիմնադրամէն 1000 ռբլ. մրցանակ յատկացուած էր հայ գաղթականութիւնների պատմութեան վրայ լաւագոյն երկասիրութեան: Այս մրցանակ այս տարի տրուեցաւ Տիար Հրաչեայ Աճառեանին, իր ներկայացուցած մանրամաս պատմութեան համար:

— «Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութիւն»ը, իր ստացած թոյլտուութեան համեմատ, վերածւեցաւ դարձնալ նախկին «Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան» և անոր ընդարձակ ծրագրի համեմատ գործելով պիտի կրնայ ճիւղեր արձակել կովկասի զանազան քաղաքները:

ՀԱՅԵՐ ԹԵՂԵՆՈՍ

Հայաստանի մէջ կը կարգանք. վերջական գտար թերթերու մէջ բա-
նական աղմուկ հանեց այս օրեր փա-
սաբանութիւն մը գիտածը Ազգային.
Գրիյ վերաբերել խառն գաղափարին,
տանալու օրինական արտօնութիւն
իր արուեստը երկարատեւ մէջ գոր-
ծադրելու համար: «Յէմինիզմ»ի
խնդիրը յուզելու անկէ յարմար ա-
նիք մը գտած չէին հոս: Արդ հաճոյ
քով կիմացունենք մեր ընթերցողնե-
րուն թէ յիշեալը Հայոհի մըն է, որով
առաջնութեան պատիւը կը վերստա-
նայ Ազգը որուն կը պատկանի իրա-
ւաբանական նոր պատկերաւը: Տիկին
Յիւսիքի Միշէլ, ծնեալ Կարապետօֆ,
քիչ ծիւղիցի է, և վկայեալ Գահիրէի
Ֆրանսական իրաւագիտական վար-
ժարանէն. այժմ «սոցալիստ» է:»

ՏԵՂԱԿԱՆ

Ձաւարնակ հայ վաճառականներէն
Տիարներ Ս. Ա. Ստեփաննոսեան և Ա.
Ֆ. Յակոբեան որոնք ժամանակէ մի-
մէր Լոնտոն կը գտնուէին, 3 շաբաթ
առաջ Մարտէյլ գալով մեկնեցան
ասկէ Peninsular Oriental ընկերու-
թեան Mongolia շաքենաւով, իրենց
ընտելալով Ձաւա կղզին վերադառ-
նալու հաւար: Իրենցմէ մեր ոտացած
տեղեկութիւնները համեմատ, Ձաւա-
նակ Հայերի նիւթական վիճակը լաւ
է, բայց աղքատի տեսակէտով՝ այդ
հետեւնակ հայ գաղութներ ժամա-
նակի երկար ընթացքին մէջ հետըհե-
տէ օտարանալու վտանգին կենթար-
կուին և կը սպաւելին բողոքողին եթէ
հետեւեալ Պարսկաստանէն նորեկ հայ
գաղութականներ չպատուաւորուէին հին
գաղութականութեան վրայ: Արտասահ-
մանի մէջ գրեթէ ամէն տեղ ալ այդ
վտանգը կայ հայութեան ապագային
համար:

Մարտէյլի առեւտրական հրապարա-
կը բաւական ընդարձակ յաւաքերու-
թիւններ ունի Ձաւա կղզիին հետ-
մէջ քանակութեամբ կը բերուին
այստեղ հոլանտական Հնդկաստանի
այդ կղզիէն թէյ, սուրճ, համեմունք,
գետնապիտոսակ (arachide), կոպրայ
(coghrah, հնդկ ընկողի նուշ), հնդկ
վուշ (հուշ), և այլն: Բայց այստեղի
հայ վաճառականներն ու յանձնակա-
նայնները և Ձաւաի հայ վաճառա-
կաններն ու գործարանատէրները բնա-
նէ յարաբերութիւն չունին իրար
հետ, գէթ վաճառականական յարա-
բերութիւնները կրնային կապակցու-
թիւն մը հաստատել համապիտեղ երկու
գաղութներին միջև:

— Ամերիկա գաղթելու համար
Մարտէյլ եկած մնացած Հայերի կեան-
քնն տեսը միջադէպներ կարճանա-
գրուին երբեմն տեղիս Ֆրանսերէն
լրագիրներին մէջ: Այս օրեր ալ, Տոք-
թոյ կոչուած Ալթունեան անուն մէ-
կը որ գրեթէ տարիէ մը ի վեր Մարտէյլ
մնացած էր, կառաջարկէ երկու
գաղութական Հայերի (մէկը Մարտա-
նիկանէսեան, 37 տարեկան, ար-
հեստը քարտաշ, և միւսը Միքայէլ
Կրակոսեան, 40 տարեկան և արհես-
տը որմնադիր) որ իրեն ճանորդներ
գտնեն Գանատա զրկելու համար: Ա-
սոնք ալ վարձատրութեան յուսով կը
համոզեն 2 ուրիշ գաղթականի և
անոնցմէ տոմսակի համար 360 ֆր-
անքով կը յանձնեն Տոքթոր կոչ-
ուած Ալթունեանին որ կանխարձանայ:
Դրամ տուողները կերթան կը գան-
գատին ոստիկանութեան որ կը ձեր-
բակալէ վերոյիշեալ երկու անձերը
քանի որ Տոքթոր կոչուած Ալթուն-
եանը փախած է: Ասոնք բանտին մէջ
իրար հետ կը կուսին և գիշերը կի-
րակոսեան օրօքիկ գանակով մը կը
սկսի կտրել Յովհաննէսեանի վիզը որ
ցաւէն արթննալով կը պօռայ և բան-
տապանները վրայ կը հասնին: Մու-
րատ Յովհաննէսեան արիւնջածաւ
ծանր վիճակի մը մէջ փոխադրուած է
քաղաքային հիւանդանոցը, իսկ կի-
րակոսեան մասնաւորապէս խիստ հրա-
կողութեան տակ առնուած: Սա իբրեւ
արդարացում ըսել է թէ Մուրատ
իրմէն 5 ֆր. գողցել էր:

ԱՐՓԻԱՐԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՇՈՒՐՋ

Արփիարի սպանողը յայտարա-
րած էր թէ ինք Տիգրանակերտցի է
և անունը Պետրոս Հիւսէնեան. բայց
ոստիկանութեան քննութիւններէն
այնպէս երեցած է թէ սաւա կը խօսի
և թէ ինք Արաբկիրցի Մարտիրոս
Հացագործեան (էքմէքեան) է որ
վննետկի մէջ Արփիար Արփիարեանը
սպաննել փորձած, բայց միայն ծան-
րապէս վիրաւորել յաջողած ու փա-
խած էր: Արփիարեան ճանչցած էր
վնն. Հնչակեան կուսակցութեան կող-
մէն իրեն համար վննետկի զրկուած
այդ տէրօրիւսը, բայց չէր ուզած
հրատարակել անոր անուն: Արփիա-
րեան իր սպաննուելէ քիչ օր առաջ
ըսած է եղբւր իր մտերմներէ թէ
վննետկի մէջ զինք սպաննել փորձողը
Գահիրէ եկած է:

— «Առասպել»ի մեջ կը կարդանք
ճաշեմ Գետեմալ տեղեկութիւնները:

Հաւաստի աղբիւրէ կը լսենք թէ
կառավարութիւնը մասնաւոր ուշադ-
րութեամբ կը զբաղի ամբաստանուած
քանի մը ծանօթ անձերու քննու-
թեամբ և թէ վերջնականապէս որո-
շած է երկրէն արտաքսել առնոց
պարագլուխները, ինչպէս նաև դա-
տարկաշրթիկ կասկածելի Հայերը:

Յաւալի է որ կառավարութիւնը
հարկ տեսած է խիստ միջոցներու գի-
մել հայերու նկատմամբ, պարագայից
բերմամբ փոխելով իր բարեպաշտ
վերաբերումը դէպի երկրպագայները:

— Գահիրէի մէջ մեծ բազմութեամբ
և Գեր. Առաջնորդ Աղաւունի Ծ. Վ. ի
նախագահութեամբ միջին մը գու-
մարուեր է մարտ 1ի կիրակի օր: Ա
տեղախօսութիւններէ յետոյ, միջին կը
բանաձևով մը իր պիտանքն ու զայ-
նով յայտնենք է Արփիարեանի ըս-
պանութեան ոճիին դէմ և որոշել է
յուշարձան մը կանգնել ողբացեալ
Արփիարեանի համար. նաև ազգովին
պահանջել երկրպագան կառավարու-

թենէն որ խստիւ պատժուին այս
կարգի ոճրագործներն ու իրենց
մեղսակիցները:

ԼԵՕԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Թիֆլիզ, 27 դեկտեմբերի 1907 թ.

Մեծապատիւ պարոն

Ձեզ յայտնի է անշուշտ, որ առաջիկայ
1908 թ. Լեւոն Արթուրի վերջին(1) տօնուելու է
Լեւոն գրական գործունէութեան քսան
հինգամեայ յօրեկեանը: Համակրողների
լայն շրջանից ընտրուած մի յանձնաժո-
ղով, որի անդամներն են Ա. Ահարոնեան
(նախագահ), Յովհ. Արիստեան, Բ. Վ.
Արծրունի, տիկ. Հ. Առստամեան, Գ.
Բաշինջաղեան, Մ. Գոլուխանեան, Բ. Մ.
Խատիսեան, Լ. Ղուկեան, տիկ. Հ.
Մարտիրոսեան, Ազ. Մելիք-Լեւոնեան
(գանձապահ), Ս. Յարութեանեան, Բ. Մ.
Նաւասարդեան, Ա. Սարգսեանեան և
Յ. Քալանթար (բարոտուգար), ձեռնարկել
է արդէն այդ նպատակով նախապատ-
րաստական աշխատանքների ընդհանու-
րի ցանկութիւնն է հայ գրականութեան
այս բազմախառ վաստակաւորի յօրե-
կեանը յարգանքի արտայայտութիւնից
բացի՝ դարձնել նաև հասարակական
պարտքի հատուցման մի միջոց, որպէսզի
մեր ժողովրդի գլխակից խաւերի քեր
մասնակցութեամբ և աջակցութեամբ
հնարաւորութիւն տրուի յոգնաշուն յօ-
րեկեանի նիւթական հոգսերից ազատ,
այսուհետեւ ևս շարունակել իր աշխա-
նեղմանը, այնքան հանրապէս աշխա-
տութիւնը հայ մտքի առաջնորդ է:

Դիմելով Ձեզ, Մեծապատիւ պարոն,
Յանձնաժողովը խնդրում է Ձեր շրջա-
նում ևս կազմակերպել տեղական մաս-
նաժողով, որ հետաքրքրել գիտակից և
հայրենի գրականութեան նախնական-
դիր անձանց՝ իրենց նիւթական և բարո-
յական աջակցութեամբ օժանդակել հա-
սարակական այս գեղեցիկ պարտքի լիա-
կատար իրականացման:

Գործի ընդհանուր գրութեան մասին
իրազէի մնալու համար, Յանձնաժողովը,
վստահ Ձեր լիակատար աջակցութեան
վրայ, խնդրում է Ձեզ պէտք եղած տե-
ղեկութիւնները հաղորդել Յանձնաժող-
ովի շարունակող Յակոբ Քոչարեանցին
հետեւեալ հասցեով՝ Acob Kotchariantz,
au bureau de la Société Arménienne
de Bienfaisance, Place Abas Abads-
kaia. TIFLIS (Caucase Russie):

Նախագահ Յանձնաժողովի՝ Ա. Ահարոնեան
Քարտուղար՝ Յ. Քալանթար:

Հրատարակելով վերին շրջաբերա-
կան նամակը, կոչ կընենք զանազան
երկրներ գործող մեր ընթերցող-
ներին որ փութան իրենց մէջ մաս-
նաժողովներ կազմելով մասնակցել
Լեւոն Յոյսեան գործունէութեան յո-
րեկեանի հանդէսին, Լեւոն երկար ա-
տեն Մշակի ինչպէս և վերջերս մի-
քանի այլ թերթերի մէջ գրած բազ-
մաթիւ յօդուածներէն զատ, տուած
է Ազգին բազմահատոր երկասիրու-
թիւններ, որոնք ազգային պատմու-
թեան վերաբերող զանազան անձերի
և եղբուրներին վրայ մանրամաս
տեղեկութիւններ կը հաղորդեն. տե-
ղեկութիւններ որոնք տպեալ և ան-
տիպ զանազան աղբիւրներէ քաղելու
և զանոնք քննադատելով և վերլու-

(1) Մեր ստացած վերին տեղեկութեան
համեմատ, յօրեկեանի հանդէսը պիտի
կատարուի մայիս 4/17ին: Արեւմտեւ
է շտապեմ մասնակցելու պարտականու-
թիւն գրացողները:

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

ձեկով ընթերցողներին ներկայացու-
նելու համար, ահագին և երկարա-
շունչ աշխատութիւններ յանձն առած
է: Եւ առնոց կատարած է ոչ միայն
նիւթական նեղ միջոցներով, այլ և իր
ազգակիցների միտքը լուսաւորելու
համար ինք իր աչքի տակ կորսնցնե-
լու վիճակի մէջ է այսօր: Բայց Յովհ. Վ.
Արթուրի. Մ. Նազարեանցի կենսագրի-
րը, հայերէն տպագրութեան պատ-
մագիրը, անաչառ քննադատ հրապա-
րակագիրը, իր աչքի տակ թափելով
պատրաստած ուրիշ երկասիրութիւն-
ներ ալ ունի, ի միջի այլոց և ընդար-
ձակ «Հայոց Պատմութիւն» մը, ո-
րոնք անտիպ կը մնան ցարդ, դրա-
մական դժուարութիւնների պատճա-
ռով: Ուստի անոնք որ այս պիտի բազ-
մաթիւն գրագէտի մը յօրեկեանը
տօնելու պարտքը կը գէտ, պէտք
չէ բաւականանան լի շնորհաւորա-
կան և փառաբանական ուղերձներ
զրկելով, այլ և պէտք է առատօրէն
նիւթական օգնութիւններ հասցունեն
իրեն որ այդ աշխատասէր գրագէտը
ու ընտանիքի բարի հայրը բաւական
հանգիստ վիճակ մ'ունենայ իր գրա-
կան աշխատանքներ շարունակելու և
պատրաստանքներ ալ հրատարակել
կարենալու համար: Պէտք չէ սպասել
մեր գրական մշակների մեծնելուն որ
անոնց յուզարկաւորութեան, պատկի
և չիրիմ կանգնելու համար ծախքեր
ընենք, այլ իրենց կենդանութեան
ժամանակ պէտք է ծախսել որ թէ՛
իրենք օգտուին և թէ՛ Ազգը:

ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՀԱՅԵՐԻ ԱՌԷՆՈՒՐԸ

Ամերիկայի Հայերի նորընտիր ա-
ռաջնորդ Գեր. Եղիշի Արքեպիսկո-
պոս Ապահունի, որ դէպի Ամերիկա
իր ուղևորութիւն ընդհանրապէս Պ. Ս.
թուովէն վերադարձած էր Էլ ի սին, այժմ
Էլ ի սին մեկնած է մեկնած և նախին
կարգադրութեան համար գրացած
է երկարատեւ, ուր փութ ժամանակ մը
մնալէ յետոյ պիտի մեկնի դէպի իր
նոր պաշտօնատեղը Ամերիկա երբ
ճանապարհածախքը հասցունեն ի-
րեն երկարատեւ:

Նորին Գերապատուութիւնը փետր-
14/27ին, Տեղաւորապետի տօնի օրը,
պատարագներ է Արեւստեղծի Ս.
Պողոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ:

ԿԼԵՄԵՆՏԻ Ի ՀՐԷՆԻՍԻԱՆԻ

ՎԱՍԻ ԸՆԿՐՈՒԹԵԱՆ ԾԱՅՐԱԳԻՅԸ
ՊԵՏՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ

ԱՄԵՆԱՅԵ ՀԱՅՈՑ(1)

ԳԼՈՒԽ Ա.

Յաղագս աճապ, որք մասնակից են
քննարկեալ մայրաքոյն Պատրիարք Կա-
րաղիկոսին:

Յօդ. 1. Ըստ գորութեան 13-ր. յօդ-
բարձրագոյն կաթողիկոս հաստատեալ
կարգադրութեան ի 11 Մարտի
1836 ամի յաղագս կառավարութեան

(1) Ամերիկայի Հայոց կաթողիկոսի ընտ-
րութեան համար Պօլսոյի միջոցով յօդուած-
ները տեսնել Արմենիայի 38-րդ թուին
մէջ: Այս թուով կը սկսինք հրատարակել
ընտրական Հրահանգը որի ղեկավար
գործած էր վերոյիշեալ թուին մէջ:

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

գործող Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
'ի Ռուսաստան, ընտրութիւն Ծայ-
րագոյն Պատրիարք կաթողիկոսին
լինի ընդ ձեռն պատգամաւորաց, որք
երկու երկու առաքին յիւրաքանչիւր
վիճակաց՝ մին հոգեւորական և միւսն
աշխարհական. պատգամաւորն եկե-
ղեցական պարտի լինել կամ նոյն ին-
քըն թեմակալ Առաջնորդն, կամ
այլ որ եկեղեցական նշանակեալ 'ի
նմանէ. իսկ աշխարհական պատգամա-
ւորն ընտրի յամենայն իշխանաւո-
րաց, 'ի Մելիքաց, 'ի Հարկւարացե-
տաց և յայլոց պատուաւորագոյն աշ-
խարհական անդամոց Լուսաւորչական
Հայոց Եկեղեցւոյ, որոց են իրա-
ւունք ընտրութեան ըստ վաղեմի ծի-
սի այսր եկեղեցւոյ:

Յօդ. 2. Այսոքիկ ընտրեալ պատ-
գամաւորք եթէ չկարասցեն ներկա
յանալ անձամբ 'ի վանս էլմիածնի
ց'նշանակեալ ժամանակն վասն ընտ-
րութեան Պատրիարքի, ունին իրա-
ւունս յայտնել գրութեամբ գրաւոր
ղութիւն իւրեանց՝ հասուցանելով
զայն 'ի Սինհոդոսն էլմիածնի:

Յօդ. 3. Բաց ի պատգամաւորաց,
մասնակցին ընտրութեան Պատրիար-
քի ամենայն Անդամք Լուսաւորչական
Հայոց Սինհոդոսին էլմիածնի, և եթ-
թըն երկրագոյն եպիսկոպոսունք՝
որք յայնժամ գտանիցին չէլմիած-
նի. իսկ 'ի գէպ պակասութեան ե-
պիսկոպոսաց, զայն թիւ լնուն երկ-
ցագոյն վարդապետք տեղւոյն:

Յօդ. 4. Պրօկուրորն Սինհոդոսին
էլմիածնի առաջիկայ գտանի յընտ-
րութեան ծայրագոյն Պատրիարքին
էլմիածնի, յաղագս պահպանելով ըզ-
կարգն և բացատրելով զկանոնս ընտ-
րութեան 'ի գէպ ծագելով երկբա-
յութեանց 'ի մասինս այսմիկ (Պօլ. Ժէնիա յօդ. 46):

Ծանօթութիւն. — Եթէ պատահե-
ցի, զի այսոքիկ երկարաւթիւնք ըն-
կալցին զեղանակ իմն անտեղի կար-
գին բարեկարգութեան, որք պար-
տին պահպանել 'ի ժամ ընտրու-
թեանն, յայնժամ թոյլատրի աւագա-
գոյն Անդամոյն (կատարողի պաշտաման
կաթողիկոսին) յետագայ զընտրու-
թիւնն ցվաղն, ընկալեալ միանգամայն
զափու եղանակս համաձայնելոյ զծա-
գեալ երկբայութիւնսն:

Յօդ. 5. Ընտրութիւնն յառաջանայ
յէլմիածնի 'ի Մայր Եկեղեցւոյ սըր-
բոյ Գրիգորի Լուսաւորչին՝ ճիշդ պահ-
պանութեամբ ծիսից սահմանադրելոց
'ի Լուսաւորչական եկեղեցին Հայոց
առ այս՝ որք են այսոքիկ:

ԳԼԽԽ Բ.

Յաղագս նախընթաց կանոնաց, որք
պարտին կատարիլ նախ քան զընտրու-
թիւնն:

Յօդ. 6. Ի գալ հասանել իւրաքան-
չիւր թեմակալ Առաջնորդի, Տեղակալ
ատենապետն Լուսաւորչական Հայոց
Սինհոդոսին էլմիածնի՝ աւագագոյն
Արքեպիսկոպոսն Տաճարին էլմիածնի՝
ընդառաջ առաքէ նմա զմի եպիսկո-
պոս և զերկուս վարդապետս, որք
զկնի ողջունելոյն զնա ըստ պատշաճին,
յուզարկաւորեն ի նշանակեալն նմա

տեղի վասն բնակութեան. իսկ աշ-
խարհական պատգամաւորացն ընդ-
առաջ ելանէ ի Ղազարապատին
հիւրընկալն Աթոռոյս, զորս և զետեղէ
ի նշանակեալ վասն նոցա օթեանս ի
նմին իսկ Ղազարապատի Հիւրընկալն
Աթոռոյս արձանացուցանէ 'ի պատ-
րաստեալն վասն այսորիկ ցուցակի
զանուն իւրաքանչիւր եկեալ պատ-
գամաւորին, նշանակելով ի նմին զօր
գաւտեան նորա:

Յօդ. 7. Ի գալ հասանել ամենայն
պատգամաւորացն հոգեւորականաց և
աշխարհականաց, և ի ստանալ գրա-
ւոր դատողութեանցն հասուցելոց ի
Սինհոդոսն և առաջագրութեամբ
Տեառն գլխաւոր կառավարչին յայս-
կոյս կովկասու կովմանց վասն բաց-
ման ժողովոյն, Հիւրընկալն Աթոռոյս
մատուցանէ ի Սինհոդոսն զցուցակ
անուանց եկեալ պատգամաւորացն,
որ նոյն ժամայն նշանակէ զօր ընտ-
րութեան Պատրիարք վաթողիկոսին
և արարեալ վասն այսորիկ օրագրու-
թիւն, զքաղաքաւոր յայնժամէ տայ ի
գործս Տեղակալի Ատենապետի Սին-
հոդոսին առ կախեալն ի նմանէ տնօ-
րէնութիւն ի մասին կատարելոյ ըզ-
սրբազնագործութիւնս, որք պար-
տին լինել այսու եղանակաւ:

Յօդ. 8. Վասն վարելոյ զգրաւոր
գործս ժողովոյն, Լուսաւորչական
Սինհոդոսն էլմիածնի նշանակէ զԱ-
տենադպիրն իւր և զերկուս օգնակա
նքս նորա:

ԳԼԽԽ Գ.

Յաղագս պարագայից՝ որ վառն ընտ-
րութեան ծայրագոյն կաթողիկոսաց,
են յաղագս քուսարկութեամբ որոշելոյ ի
նոցունց զերկուս կաթողիկոսս ի պաշտօն
ծայրագոյն Պատրիարքի:

Յօդ. 9. Նախ քան զմատչելն յընտ-
րութիւն երկրագոյն կանգիդատաց,
'ի մէջ Տաճարին էլմիածնի առաջի-
սեղանոյն իլման Որդւոյն Միածնի
պարտի լինել զբանեղան կարմիր
շուխայապատ վասն առաջիկայ պատ-
գամաւորացն և սահմանեալ թուոյ
հոգեւորականացն 'ի Միաբանութենէ
Աթոռոյն էլմիածնի. նաև յատուկ ա-
ռանձին գրասեղան վասն Պրօկուրորի
Սինհոդոսին էլմիածնի:

Յօդ. 10. Ի վերայ յիշեալ գրասե-
ղանին պարտին բազմեալ լինել խաչ
և Աւետարան, և յերկուց կողմանց
այնոցիկ մոմակալք արծաթի՝ վա-
ռեալք մոմովք. բաց յիւրացս այսոցիկ
գնին ի վերայ սեղանոյն

1. Տպեալ կարգադրութիւն յա-
ղագս կառավարութեան գործող Լու-
սաւորչական Հայոց Եկեղեցւոյ ի
Ռուսաստան և կանոնք վասն ընտրու-
թեան Ծայրագոյն կաթողիկոսի:

2. Հինգ ցուցակք ընտրութեան...

3. Գուցակ բոլոր պատգամաւո-
րացն, որոց են իրաւունք ընտրու-
թեան Ծայրագոյն կաթողիկոսի ըստ
վաղեմի ծիսի Լուսաւորչական Հայոց ե-
կեղեցւոյ (Պօլօթէնիա յօդ. 13):

4. Գուցակ անուանց սահմանեալ
թուոյ հոգեւորականացն ի Միաբա-
նութենէ Աթոռոյն էլմիածնի, և եթ

կեայ (պաշտօնական թուղթք) յընո-
րութիւն պատգամաւորացն:

5. Դատողութիւնք պատգամաւո-
րացն, որք ոչ կարեն առաջիկայ գը-
տանիլ անձամբ ի ժամ ընտրու-
թեանն:

6. Ցուցակ անուանց պատգամա-
ւորացն, որք թէպէտ և պարտին
ներկայ գտանիլ ի ժողովին, այլ չեն
եկեալ անդր և չեն հասուցեալ ի
Սինհոդոսն զդատողութիւնս իւր-
եանց, և լիւրջապէս

7. Առաջագրութիւն գլխաւոր կա-
ռավարչին յայսկոյս կովկասու կող-
մանց յաղագս բացման ժողովոյն:
(Շարունակելի)

ԹԻՐԻՔԵԻՌՈՒԹԱՅԻՆ ՈՒ ՊԼՍԿԱՅԻՆ ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բէգէրպուրէն հաղորդած են Լոնտո-
նի «Մօրնինկ Բուդ»-ին թէ բազմաթիւ
թիւրք զօրքեր հաւաքուած են Պայա-
զիտ ուսանական սահմանադրին մօտ:
Խուսերին դէմ մի տեսակ թշնամութիւն
կեր եւ կարսի և Նրեանի մահմետական
ժողովրդին մէջ. ուս պաշտօնեայնե-
րէ և վաճառականներէ շատեր իրենց ըն-
տանիքներ Թիֆլիս կը զրկեն: Ընդհա-
նուր տպաւորութիւնն այս է թէ Թիւրք
զօրքերի չարժուէները ցոյց մ'են միայն,
արգիլելու համար Խուսիսին որ գործօն
դեր մը շատան ձեռն մակեղանական բարե-
նորոգումներ խնդիր մէջ:

— Թէհրանէն հեռագրած են «Դայ-
մըզ»-ին թէ 3 ուսու սպայներ և 27 կա-
զակներ Ասքարաի և Արտապիլի միջև
գտնուած սահմանադրէն ներս մտան
միգրայի օգնելով մէկտեղ մտիկ չընելով
պարսիկ մարտապետներ թողքներին:

— Կրսուի թէ Զօրպայէվ և Բէնէն
գամբի զօրավարները Կովկաս պիտի զըր-
կուին, մէկը քաղաքային կառավարչի և
միւսը զինուորական հրամաւորի պաշ-
տօնով: Կովկասի փոխարքայութիւնը
վերցուելու խօսք կա:

— Կովկասի Սօխում քաղաքէն կիմա-
ցունեն թէ այնտեղ գտնուող Թիւրքա-
հաւատակներէն շատեր աճապարանքով
իրենց զօրքեր կը կարգադրեն կը վերջա-
ցնեն ու կը մեկնին Խուսիսէն:

— Պէրլիի օսմանեան դեսպանը Բ.
Դրան հեռագրով իմացուցեր է Թիւրք
զօրքերի չարժման մասին տարածուած
լուրերը: Բ. Դուռը պատասխաներ է թէ
«Այդ լուրեր ճիշդ չեն: Թիւրքիան Խու-
սիսի դէմ ո'չ պատերազմական ծրագիր
ներ ունի, ո'չ ալ զօրահանութեան պատ-
ճառ մը: Սահմանադրին վրայ Թիւրք
զօրքերի չարժուէն աննշան բան մ'է և
այդ ալ կատարուած է Թիւրքապարս-
կական սահմանադրին որոշուելու աշխա-
տանքներին պատճառով: Հայ յեղափո-
խականներն են որ Թիւրք զօրքերի չարժ-
ման զրոյցներ մէկտեղ հանած են:»

ՄԱՀԱՓՈՐՁ ՊԱՐՍԿԱՅԻՆ ՇԱՀԻՆ ՎՐԱՅ

Պարսկաստանի Մէհմետ Ալի Շահը
փետր. 28ին կէսօրէն յետոյ ժամ 3ին
երբ Տաշանթէփէ կերթար մի քանի օր
այնտեղ անցունելու մտադրութեամբ,
փողոցին մէջ տանիքէ մը 2 պայթուցիկ
ռումբ նետեցին անոր վրայ: Իր շքա-
խմբէն 8 անձեր վիրաւորուեցան և ձի-
աւոր առաջնորդներէն 2ը սպանուեցան.
բայց Շահը անվնաս մնաց և ապահովա-
բար վերադարձաւ իր պալատը:

Այն տունը, որի տանիքէն կը կար-
ծուի թէ նետուած էին ռումբերը, և
անոր մերձակայ մի քանի տուններ խու-
զարկութեան ենթարկուեցան. բայց
կասկածելի մարդ կամ իր չգտնուեցաւ:

Կովկասէն եկած մի քանի պարսկեան
ձերբակալուեցան Շահապուրազի մէջ.
իրենց մօտ պայթուցիկ նիւթեր գտնուե-
ցան:

ԹԻՐԻՔԻՐԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանի կուսակալութեան սեղապա-
նելի Բիգոս պէյը կուսակալ Նշանաւոր
է:

— Թիւրք կառավարութիւնը ումար-
ծել տուեր է Մաշաքիստի գաղափար-
ներու Ֆէթուլլահ պէյի գիւղը: Ֆէթուլ-
լահ պէյ իր եղբոր հետ մէկտեղ փախի-
կէ: Զիւրապալուեր են շատ մը թուրք
ներ (թիւրքերի մեծատուններ):

— Կարիքի մէջ բանտարկուած թիւրք
յեղափոխականներէն 8ը դատաւարա-
ւեր են մահի, 18ը (որոնց մէջ է և Դա-
տարան Սէյիտ Մահմէտ) ցմահ բա-
տարկութեան, 11ը 15 տարի, 14ը
տարի, 1ը 5 տարի, 3ը 3 տարի, 1ը
1 տարի և 2 անչափահաս պատանիներ
6էն 8 ամիս բանտարկութեան: Մնացեալ
ներն անպարտ արձակուել են, Թիւրքա-
կան բանտի սոսկալի տառապանքներ
կրելէ յետոյ:

— Կ. Պօլսի Խաւքիւղին մէջ Հոնայի
րի թաղը հոգեհոգ պատահելով 370 տո-
այրուեր է. 3000 հոգի: չ'ի անպատե-
պար մնացած են:

ՓՈՒՐԻԿ ՍՈՒՎՆԱՆԴԱԿ

ՆՈՐՅՈՒՐ. Թ. Կ. — Ձեր ուզե-
լաւ կերները չունինք:

ԳՐԱԿԻԻԹԵՎԱՅ. Մ. Կ. — Ձե-
բամորդագինը վճարուած է մի-
22րդ շրջանի 44 թիւը: Ուրեմն վե-
ջացող շրջանէն պարտք չունինք:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)

ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնա-
րութեան դարադարձին առթիվ 1894
թուականին հրատարակուած այս մի-
ծալ դերքով և լուսատիպ (photo-
que) չքեղ պատկերի մեծութիւն
50x35 հարիւրորդամէթը և տպու-
է 70x45 հարիւրորդամէթը քար-
նի (carton) վրայ այլ և այլ բնագ-
րէն (թիւ) վրայ այլ և այլ բնագ-
րէն հիմնադրին, Տ. Թարու-
թէնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և
լրտիքը՝ 1894ին հայերէն լեզու-
հրատարակուող բոլոր լրագրերը
անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապե-
տերի պատկերներով:

Գինն է 4 ֆրանք. ճանապարհ-
ծախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պալ-
կաստանի համար 2 ֆրանք և 50
սանթիմ:

SETH. J. MESROVP. History
of the Armenians in India (From
the earliest times at the present day).
5 fr.

ՏՆՕՐԷՆ—ԻՄՐԱԿԻՐ

Մ. ԳԱՐՔԱՆԿԱԼԵԱՆ

ԲԱՐՍԵԼ

Հայերէն ապարանք Մ. Գարսեպա-
նի: Ls Gerasi: Francois CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi